

2010-10-25

Hörselskadades Riksförbund
 besöksadress: Gävlegatan 16
 Box 6605, 113 84 Stockholm
 tel: +46 (0)8-457 55 00
 texttel: +46 (0)8-457 55 01
 fax: +46 (0)8-457 55 03
 e-post: hrf@hrf.se
 www.hrf.se

Ställningstagande

Stöd till äldre hörselskadade

Antalet hörselskadade i hög ålder ökar, gruppen äldre blir allt fler och människor lever allt längre. Minst en av fyra i åldersgruppen 65 – 74 år har en hörselnedsättning och i åldersgruppen 85 – 110 år är det mer än varannan som hör dåligt. Att kunna kommunicera med andra människor i sin omgivning är en förutsättning för att må bra och det kan minska risken för demens och psykiska svårigheter. Ändå saknas resurser och beredskap att möta detta ökande behov och finna lösningar för äldre personer med en hörselnedsättning.

Äldreomsorgen är huvudsakligen ett ansvar för primärkommunerna enligt socialtjänstlagen. De flesta äldre får, vid behov, hjälp i sitt eget hem genom hemtjänsten. Om man inte klarar sig själv hemma kan man flytta till ett särskilt boende och där få sin omsorg. Behovet av äldreomsorg väntas öka i takt med att andelen äldre i befolkningen ökar.

Barndomshörselskadade har med sig sin hörselskada genom livets alla skeden – från barnomsorg till äldreomsorg. För vuxenhörselskadade kommer funktionsnedsättningen senare i livet. Många upplever att svårigheterna med att inte höra blir påtagliga först under ålderdomen, i en tid då behovet av vård och omsorg ökar.

För att äldre hörselskadade ska få del av samhällets utbud av vård, omsorg och boende, få stöd av bra kvalitet och känna sig trygga måste kunskaperna om hörselskadades behov öka.

Bra vård och omsorg förutsätter fungerande kommunikation. Vårdpersonal och hörselskadade vårdtagare måste kunna ge och ta emot information obehindrat.

Endast genom ökad kunskap om hörselskadades behov kan vård- och omsorgspersonalen ge hörselskadade vårdtagare god vård, omsorg och ett bra bemötande. Om personalen fått lära sig om hörselskador och dess konsekvenser kan de lättare göra en korrekt helhetsbedömning och tolka de symptom som patienten visar.

För att äldre personer med hörselnedsättning ska kunna få en acceptabel livskvalitet och det stöd de behöver anser HRF:

att äldre hörselskadade - oavsett boendeform - ska ha tillgång till en bra och enkel service i närmiljön som hjälp med handhavande och skötsel av hörapparat, hjälp med enklare fel på hörapparaten samt byte av slang och filter.

att äldre hörselskadade ska ha tillgång till en god ljudmiljö, hörseltekniska hjälpmedel som varseblivningssystem, telefonhjälpmedel/texttelefon samt slinga i samlings-salar som är kopplad till teve, radio och dylikt.

att äldre hörselskadade ska få ett bra bemötande genom att personalen har kunskap om hur kommunikationen kan underlättas.

att alla kommuner ska ha tjänst/-er som hörselinstruktör eller motsvarande. Kommunerna kan dock själva välja den organisationsform som bäst säkrar kunskapen om och stödet till de äldre hörselskadade i kommunen.

att samtliga äldreboenden och arbetslag inom hemtjänsten i kommunerna har minst ett hörselombud.

att kommuner och landsting ska samverka för att ge ett bra stöd till äldre hörselskadade i äldreomsorgen och att de får tillgång till bra hörapparater och övriga hörseltekniska hjälpmedel.

att kommuner och landsting kontinuerligt måste erbjuda fortbildning i hörselskadefrågor av den personal som kommer i kontakt med äldre hörselskadade.

att hörselhjälpare som verkar på ideell basis kan vara en viktig resurs och komplement i arbetet med de äldre hörselskadade. Detta innebär däremot inte att de tar över kommunens och landstingets ansvar.

Samma krav skall ställas på all offentligt finansierad äldreomsorg oavsett om det är kommunen eller någon annan (privat) som är huvudman.

Hörselskadades Riksförbund, HRF

Jan-Peter Strömgren
förbundsordförande

Bilaga:
Definitioner av begrepp

Bilaga

Definitioner av begrepp

Ett problem som ofta återkommer är att skiftande benämningar används för de personer som arbetar med hörselfrågor inom kommunernas äldreomsorg. Såväl benämningar som uppdragens innehåll varierar. Exempel på benämningar är hörselinstruktör, heminstruktör för hörselskadade, hörselombud och hörselhjälpare. Följande tre benämningar och definitioner är vad HRF anser bör användas.

Hörselinstruktör

Hörselinstruktören är anställd av kommunen och ska finnas tillgänglig och vara känd av personal inom äldreomsorgen och hemtjänsten samt av de äldre hörselskadade i kommunen. Hörselinstruktören ska ha tid avsatt för uppdraget samt erhållit relevant utbildning. Kan med fördel kopplas till befintliga syninstruktörer i de kommuner där sådana tjänster finns eller i annat fall kopplas till hemtjänsten i kommunen. Utbildningen bör utgå från arbetsuppgifterna nedan.

Arbetsuppgifter för hörselinstruktörer

- Motivera äldre hörselskadade att leva ett så normalt och aktivt liv som möjligt på samma villkor som andra.
- Informera äldre hörselskadade om möjligheten till hörselvård, tolkservice, hjälpmedel, text-tv-tjänster och annan tillgänglighet för hörselskadade.
- Hjälpa äldre hörselskadade i kontakten med landstingets hörselvård och tolkservice.
- Träna och motivera äldre hörselskadade att använda sina hjälpmedel i det dagliga livet.
- Vara ett stöd till befintliga hörselombud på äldreboenden och personal i hemtjänsten.
- Ge information till personal inom äldreomsorgen och hemtjänsten.
- Informera anhöriga om hur kommunikationen med hörselskadade underlättas.
- Hjälpa till med enklare fel och service på främst hörapparater, men även hörseltekniska hjälpmedel.

Hörselombud

Varje äldreboende eller arbetslag inom hemtjänsten ska ha ett hörselombud. Ombudets uppgift är att ge råd och stöd till personer med hörselnedsättning. Hörselombudet utses bland de anställda – uppdraget ingår i tjänsten. Ombudet får sin utbildning genom landstingets hörselvård och kommunens hörselinstruktör. Utbildningen bör utgå från arbetsuppgifterna nedan.

Arbetsuppgifter för hörselombuden

- Motivera äldre hörselskadade till att leva ett så normalt och aktivt liv som möjligt på samma villkor som andra.
- Hänvisa den äldre hörselskadade till var man erhåller hörapparat, rehabilitering, hörteknik utöver hörapparat.
- Hjälpa den äldre hörselskadade i kontakten med landstingets hörselvård och tolkservice.
- Träna och motivera äldre hörselskadade att använda sina hjälpmedel i det dagliga livet.
- Vara en resurs för övrig personal i äldreboendet och arbetslag inom hemtjänsten.
- Informera anhöriga om hur kommunikationen med hörselskadade underlättas.
- Hjälpa till med enklare fel och service på främst hörapparater, men även hörseltekniska hjälpmedel.

Hörselhjälpare

En hörselhjälpare arbetar på ideell basis och är ett komplement till hörselinstruktören och hörselombudet. Hörselhjälparen är oftast själv en erfaren hörselskadad som kan bistå med kunskap om hörselskadade och arbeta med enklare uppgifter, men ska inte ta över ansvar som ligger på kommun eller landsting.

Vissa större HRF-distrikt/regioner kanske själva vill utbilda sina hörselhjälpare, men måste då ha nödvändiga resurser och kunna ta sin del av ansvaret.